

יביע אומר

בראשות הגאון רבי יגאל כהן שליט"א

גיליון מס' 354

פרשת בשלה

מאמר השבוע
מאת ראש המוסדות
הרד"ג יגאל כהן שליט"א

מי שמוזנותיו מצמצמים ובכל זאת בוטח בה' יזכה לשכר רב

והקב"ה זכר לטובה את בְּטַחוֹנָם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בּוֹ, שֶׁהֵם סָמְכוּ עָלָיו וְלֹא דָאָגוּ מֵהֵם יֹאכְלוּ לְמַחְרָת. וְעַל זֶה אָמַר הַנְּבִיא יִרְמְיָהּ (יִרְמְיָהּ ב, ב): "הַלּוֹךְ וְקִרְאתָ בְּאָזְנֵי יְרוּשָׁלַם לֵאמֹר, כֹּה אָמַר ה' זְכַרְתִּי לְךָ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ אֲהַבֵּת כְּלוּלְתֶיךָ, לְכַתֵּךְ אֲחֵרֵי בְּמִדְבָר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה". בְּאֶרֶץ זְרוּעָה אָדָם אוֹסֵף בְּיוֹם אֶחָד תְּבוּאָהּ הַנִּצְרָקֶת לוֹ לְכָל הַשָּׁנָה, וְעֵבוֹר אַמוּנָה זֶה זְכָרָם הַקָּב"ה לְטוֹבָה.

אִם חֲלִילָה פִּרְנָסְתוֹ שֶׁל הָאָדָם תִּתְעַכֵּב מִמֶּנּוּ בְּיוֹם מִן הַיָּמִים, רְאוּי לְבוֹטֵחַ בַּה' יִתְבַּרַךְ שְׂיֵאמַר בְּלִבּוֹ: 'בּוֹרָא עוֹלָם שֶׁהֵבִיא אוֹתִי לְעוֹלָם בְּזִמְנֵי מְסִים וּבִשְׁעָה מְסִימָת, וְלֹא הֵבִיאֵנִי לְעוֹלָם לְפָנַי אוֹ אֲחֵרֵי הַזְּמַן הַהוּא, כִּי אוֹתוֹ זְמַן הוּא הַזְּמַן הַטוֹב בְּיֹתֵר בְּעֵבוּרֵי, מֵעַכְבַּ מִמֶּנִּי אֶת הַפִּרְנָסָה עַד לְזִמְנֵי מְסִים וְיוֹם מְסִים. בּוֹדָאֵי שְׂזָה לְטוֹבְתִי, לְפִי שֶׁהוּא יוֹדֵעַ מֵה טוֹב עֵבוּרֵי. וַיַּחֲכֶה בְּסִבְלָנוֹת לִישׁוּעַת ה' יִתְבַּרַךְ שְׂבוֹדָאֵי תִגִּיעַ.

הָאָדָם צָרִיךְ לְהִיּוֹת מְרַצָּה מִכָּל אֲמָצְעֵי פִּרְנָסָה שֶׁהַבוֹרָא מְזַמֵּן לוֹ וְכֹאֲשֶׁר מִגִּיעַ לְאָדָם פִּרְנָסְתוֹ עַל יְדֵי אֲמָצְעֵי מְסִים שֶׁלֹּא הָיָה חֲפִץ בּוֹ, כְּגוֹן מְאָדָם מְסִים אוֹ מִמְקוֹם מְסִים שֶׁלֹּא רָצָה לְהַתְּפָרֵס מִמֶּנּוּ, יֵאמַר בְּלִבּוֹ: 'בּוֹרָא עוֹלָם שְׂיֵצֵר אוֹתִי בְּצוּרָה מְסִימָת וּתְכוּנוֹת נִפְשׁ וּמִדּוֹת שְׂיֵשׁ בִּי וְלֹא כְּצוּרָה וּתְכוּנוֹת וּמִדּוֹת שֶׁל אֲנָשִׁים אֲחֵרִים, מִפְּנֵי שְׂזוֹ הִיא טוֹבְתִי, הוּא זֶה שֶׁבָחָר בְּשִׁבְלִי אֶת סוּג הָעֵבוּדָה וְאֶת הָאָדָם שֶׁדָּרְכּוֹ תִּגִּיעַ פִּרְנָסָתִי, שֶׁדּוֹקָא דְרָכִים אֵלּוּ מִתְּאִימִים בְּיֹתֵר לְעֵנִינִי, וְלֹא עַל יְדֵי אֲפָנִים אֲחֵרִים, וְהַכֵּל לְטוֹבְתִי כְּמוֹ שֶׁדָּאָג לִי עַד עַכְשָׁיו. וְכֵן הַבוֹרָא שֶׁהֵבִיא אוֹתִי לְעוֹלָם דּוֹקָא בְּמִקוֹם מְסִים וְעַל יְדֵי שְׂנֵי הוֹרֵי הַמְּסִימִים וְלֹא עַל יְדֵי הוֹרֵים אֲחֵרִים, הוּא זֶה שֶׁבָחָר לִי אֶת הַזְּמַן וְהַמְּקוֹם הַמְּדִיק שְׂיִגִיעַ אֵלַי הַמְּזוּן. בּוֹדָאֵי שְׂזָה הַטוֹב בְּיֹתֵר עֵבוּרֵי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים קמ"ה, יז): "צְדִיק ה' בְּכָל דְרָכָיו".

וְכֵן גַּם אִם הַפִּרְנָסָה שֶׁל הָאָדָם מִגִּיעָה אֵלָיו בְּצִמְצוּם וְלֹא בְרוּחַ, שְׂיֵשׁ לוֹ רַק מֵה שֶׁהוּא נִצְרָךְ בְּצִמְצוּם וְלֹא יוֹתֵר, רְאוּי שְׂיִחְשֹׁב בְּלִבּוֹ וַיֵּאמַר: 'בּוֹרָא עוֹלָם שֶׁדָּאָג לִי לְחֻלַּב שֶׁל אִמִּי כְּשֶׁהִגְעִתִּי לְעוֹלָם, וְדָאָג לִי לְאֶכֶל וּפִרְנָסָה בְּכָל יְמֵי חַיִּי, וְדָאָג שֶׁלֹּא יִזְיק לִי הָאֶכֶל וְיִסְפִּיק לִי עַד הַיּוֹם, הוּא זֶה שֶׁיִּדְאָג לִי שֶׁלֹּא יִחְסֵר לִי מְאוּמָה גַּם בְּמִשְׁךְ כָּל יְמֵי חַיִּי, וְאֲנִי סוֹמֵךְ עָלָיו בְּבִטְחוֹן גְּמוּר שֶׁלֹּא יַעֲזֹב אוֹתִי לְעוֹלָם'.

וְכֹאֲשֶׁר יִתְלָה הַיְהוּדִי אֶת בְּטַחוֹנוֹ בַּה' יִתְבַּרַךְ, שְׂגַם כְּאֲשֶׁר פִּרְנָסְתוֹ מִתְמַהֵר מֵהַת לְבוֹא וְגַם כְּאֲשֶׁר פִּרְנָסְתוֹ בְּצִמְצוּם רַב בְּכָל זֹאת הוּא בּוֹטֵחַ בַּה', בְּסוּפוֹ שֶׁל דְּבַר יִקְבֵּל הוּא אֶת מְזוּנוֹתָיו בְּרוּחַ גְּדוֹל. כְּמוֹ שֶׁקָּרָה עִם אֲבוֹתֵינוּ בְּמִדְבָר שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם מְזוּנוֹתֵיהֶם מוֹכְנִים לְכָל יוֹם, וְעֵלֵיהֶם נֶאֱמַר (שְׁמוֹת טז, ד): "וַיִּצָּא הָעָם וְלָקְטוּ דְבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ". ה' יִתְבַּרַךְ שֶׁלַח לְבָנָי יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָר בְּכָל יוֹם רַק אֶת פִּרְנָסְתָם לְאוֹתוֹ הַיּוֹם וּבְצִמְצוּם,

מתוך ספרו של הרב יגאל כהן. "שער הביטחון".

מאמר השבוע

הנהגות מרן

שאלות ותשובות

דוד המלך

לאשת החיל

פנינים מהפרשה

מוסר עם סיפור

פניני הדף היומי

שמירת הלשון

בטיחה דשמיא

שבח והלל להשם יתברך
שמחים אנו להודיע כי יצא לאור הספר
"שיעורי הרב יגאל כהן"

פרקי מחשבה
אמונה ובטחון
שמחה
אהבת ה'
וחינוך ילדים

ניתן להשיג בטל' 03-8000770
או דרך האתר: yabla-omer.co.il ובחנויות הספרים המובחרות

זמני כניסה ויציאת השבת
המוסיף לוח 'אור החיים'

יום	ת"א	חיסה	ב"ש
כניסה:	17:00	16:57	17:00
יציאה:	17:52	17:49	17:52
ר"ת:	18:28	18:24	18:27

בירושלים: לנהגים 40 דקות 16:40

הנהגות מרן
רבו הרב עובדיה יוסף זוקלי

אל תדאג רק לעצמך

אני רוצה לספר סיפור קטן שממנו נלמד מה זה ומי זה מרן. לפני שהתחתנתי, הלכתי לבקש ברכה ממרן. ביום שישי מרן היה יושב ביחודה דעת כידוע לכולם, שם היה מקבל קהל, ושם היו מגיעים חתנים, ונכנסים לקבל ברכה. ביניהם הלכתי גם אני לקבל את ברכתו. יש את ברכת הדרך של מרן, מי לא רוצה את הברכה הזאת?! מרן היה יושב "כולו אומר כבוד" ("ע"פ תהלים כט, ט), ונכנסתי לחדר... השאלה הראשונה ששאל אותי מרן: "מתי אתה מתחתן?". אמרתי לו: אני מתחתן ביום ראשון הקרוב. שאלה שניה שמרן אומר לי, "למה באת לבקש ברכה לבד?" אמרתי לו, יש איזה שהוא מנהג שלא נפגשים שבוע לפני. יש מנהג כזה. זה מנהג טוב מאוד. בפרט היום. "מה זאת אומרת? מה רק לך מגיע ברכה? לאשתיך לא מגיע ברכה?! למה לא הבאת אותה?!" נאלמתי דום. אבל מרן לימד אותי שיעור מוסר גדול מאוד: אל תדאג רק לעצמך, תדאג לסובבים אותך! תדאג גם למי שנמצא לידך. "קובץ בית יוסף תשפ"ג" מבית המרכז למורשת מרן. להשיג באתר מורשת מרן שופס ובמוקד: *8759 או 03-3080794.

שאלות ותשובות
מאת הרב יגאל בן שלישיא

שאלה: מה יש לברך כאשר שומע ברק ורואה הרעם תכופים זה לזה? **תשובה:** הדין הוא שמברך על ברק עושה מעשה בראשית ועל הרעם מברך שכוחו וגבורתו מלא עולם, אמנם באופן שתכופים זה לזה יש לברך על שניהם ברכה אחת והיא עושה מעשה בראשית, ומ"מ אם בירך שכוחו וגבורתו מלא עולם על שניהם יצא. [ע"י ילק"י ח"ג עמ' תרכב ובחזו"ע ברכות עמ' תסד ותסה וכנראה שחזר בו מממ"כ בהליכו"ע ח"ב עמ' קפן].

שאלה: אדם ששכח במוצאי שבת לומר בתפילת ערבית 'אתה חוננתנו' האם חוזר?

תשובה: אינו חוזר אלא א"כ שכח ועשה מלאכה קודם שהבדיל על הכוס שבאופן כזה צריך לחזור ולהתפלל תפילת נדבה ואח"כ יבדיל על הכוס ומכל מקום אם אמר ברוך המבדיל אינו חוזר בכל אופן. [חזו"ע שבת ח"ב עמ' שפב].

שאלה: מה הדין מי שברך על מאכל מוסיים וקודם שהכניסו לפיו דיבר עם חבירו כמה מילים האם צריך לחזור ולברך?

תשובה: הדבר תלוי, אם הדיבור היה לצורך האכילה כגון שמבקש מלח לטבל בו הפת אין צריך לחזור ולברך, אולם אם הדיבור אינו מעניין הסעודה כלל צריך לחזור ולברך. [חזו"ע ברכות עמ' קע].

שאלה: האם מותר למדוד לחץ דם במד מכני?

תשובה: אף שחז"ל אסרו למדוד בשבת, מ"מ מדידה של מצוה מותרת, ולכן באופן הנ"ל מותר למדוד מפני שנחשב הדבר כמדידה של מצוה שרפואת הגוף מצוה היא [הליכות עולם ח"ד עמ' קצו].

דוד המלך
מאת הרב אליהו עמר שלישיא

המלך דוד הקציר

יהונתן בחן בסעודת ראש חודש את תגובתו של אביו ביחס לדוד, שאול המלך הגיב בכעס רב מהמצופה, ואף נזף ביהונתן על כך שנתן לדוד רשות ללכת לבית אביו, למרות שלא ביקש את רשות המלך, יהונתן קם נזוף מסעודת ראש חודש, והיה עצוב על רצונו של אביו להרוג את דוד, ועל כך שהכלימו.

במאמר זה נבאר כיצד נפרדו דוד ויהונתן זה מזה, ועל נוסח הברכה שבה בירך יהונתן את דוד המלך.

רגע הפרידה

למרות שיהונתן אמר לדוד שיבוא אליו ביום השלישי, כלומר ביום השני של ראש חודש, נמנע מלעשות זאת מחמת זעמו של אביו מפני שחשש שיעקבו אחריו להיכן הוא הולך, משום כך המתין עד למחרת שזהו היום הרביעי, ורק אז יצא לשדה למקום המפגש המסוכן, כדי להודיע לדוד על ידי סימני החיצים כפי שסיכמו ביניהם, תחילה ירה יהונתן חץ אחד ונערו רץ לכיוון נפילת החץ, להשיבו, ובעוד הנער רץ לכיוון החץ ירה יהונתן חץ נוסף למרחק רב יותר, כשהוא אומר לנערו שהחץ ממנו והלאה, כשכוונתו לחץ השני שירה כעת ('מצודת דוד' שמואל א, כ. ועל פי פירושו של רבי חיים קנייבסקי בספרו 'טעמא דקרא'). לאחר שהנער הביא את החיצים, שלח אותו יהונתן חזרה לעיר ונותר לבדו בשדה,

המסעדה
בית המדרש "ביע אומד" בבני ברק

יש אזכרה לאחד מיקירכם?
בתרומה של 400 ש"ח השתתפות ב'מסעדה' תהי' שותפים להאכיל למעלה מ-120 אנשים ופרטים נוספים

להשתתפות ח"יגו: 03-8000770

היצה להיזות שיתך
באהזקת תורה של

למעלה מ-120 אפרכים?
בית המדרש "ביע אומד" בבני ברק מוציע לכם שותפות גם באהזקת תורה וגם בעזרה למושפחות נזקקות.

בתרומה חודשית לבית המדרש **אתה יכול!**
לפרטים חייגו: **03-8000770**

אך דוד עדיין נותר במחבואו, מחשש שמא ישוב הנער על עקבותיו ויראה אותו נפגש עם יהונתן, ולכן המתין עד שהנער הגיע לעיר ורק אז יצא ממחבואו, וכיצד ידע דוד מתי הגיע הנער אל העיר? מחדש ה'קהלת יעקב' שדוד ידע זאת ברוח הקודש.

כשיצא דוד ממחבואו לקראת יהונתן, בכו אחד על חברו ודוד הגדיל לבכות, יהונתן פנה לדוד ואמר לו (שמואל א, כ, מב) "לָךְ לְשָׁלוֹם, אֲשֶׁר לְשָׁפְעוֹ שְׁנֵינוּ, אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם ה' לְאֹמֵר, ה' יִהְיֶה בֵּינִי וּבֵינְךָ, וּבֵין זֶרְעִי וּבֵין זֶרְעֶךָ עַד עוֹלָם", ושואל ה'מנחה קטנה' (שמואל א, כ, מב), מהי כוונת הפסוק במשפט המילים "ה' יִהְיֶה בֵּינִי וּבֵינְךָ"? ומבאר, שיהונתן רמז לדוד כיון שהוא בא משבט יהודה שבחלקו נבנה בית המקדש, ויהונתן בא משבט בנימין שבחלקו קודש הקדשים, נמצא שהשראת השכינה תהיה "בֵּינִי וּבֵינְךָ".

שגגה הנהשבת זיון

הסכנה היתה כה מוחשית, ולכן נמנע יהונתן מלבוא למפגש עם צידה לדרך עבור דוד, פן יחשדוהו שמעביר מזון, ומשום כך נותר דוד המלך ללא מזון במשך שלושה ימים, וכך נפרד מיהונתן ויצא לדרכו, חז"ל מגלים לנו עד כמה מדוקדקת מידת הדין, שבגלל שלא נתן יהונתן לחם לדוד, קטרגו עליו מן השמיים, וכאשר נהרג שאול במלחמה נענש גם יהונתן ונהרג עמו, וכך אומרת הגמרא (סנהדרין קד ע"א), גדולה טעימת לחם, שבכוחה לקרב רחוקים כדוגמת יתרו חותן משה, שיתרו היה רחוק מן התורה, אך בזכות שהזמין את משה רבינו לאכול לחם על שולחנו (שמות ב, כ), זכה שמצאצאיו ישבו בלשכת הגזית, ולעומתו יהונתן שלא צייד את דוד בלחם, נגזר עליו למות במלחמה.

מתי אין להסתפק במועצת?

ונחנו מה (ז. טז.)

רבנו יוסף חיים זצ"ל בספרו "עוד יוסף חי" (דרושים פרשת עקב) מחדש שהמלה "מה" הינה בעלת שתי משמעויות הפכיות, האחת לשון מיעוט (כמו כאן "ונחנו מה"), והשנייה מלשון ריבוי (כמו "מה רב טובך אשר צפנת ליראיך", תהלים לא, כ). וכדי להיות שלם בצדקתו, על הצדיק להשתמש בשתי מדות הפכיות אלו שבמשמעות המלה "מה".

הכיצד? בעניינים רוחניים כמו תורה ומצוות, ישתמש ב"מה" שהוא לשון מיעוט, ויראה את הישגיו בלימוד התורה וקיום המצוות כמעטים, ולא יסתפק בהם אלא ישאף להרבות חיילים לתורה ולמצוות. לעומת זאת, בעניינים הגשמיים, להיפך, ישתמש ב"מה" שהוא לשון ריבוי, המעט שיש בידו יחשב בעיניו לרב ועצום, ויחשוב שיש לו די והותר ממון ונכסים בעולם הזה. היצר הרע מנסה ללא הרף לגרום לאדם לפעול בדיוק הפוך: בעניינים רוחניים, להסתפק במועט, ואילו בעניינים גשמיים, להרבות כמה שיותר נכסים וממון. על כן, כל יהודי הרוצה להתנהג בצדקות, צריך להיזהר להשתמש בכל מדה במקום הנכון. וזהו שרמז הכתוב בתהלים על האיש הצדיק שבתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה - "והיה כעץ שתול על פלגי מים", פלגי מלשון פילוג וחילוק, והיינו שכאשר תחלוק את הגימטריא של המלה "מים" לשניים, תקבל פעמיים את המלה "מה", שצריך הצדיק שיהיה לו שתי מדות "מה" הפכיות, וכאמור.

ובספרו "דברי חיים" על קהלת (א, ג), ביאר רבנו יוסף חיים שזהו שאמר הכתוב "מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש" (קהלת א, ג), כלומר "מה" שמשמעותו "יתרון לאדם", זה אינו לכל הדברים, רק לכל עמלו שיעמול תחת השמש, דהיינו בקנייני עולם הזה השייכים לגוף שהם תחת השמש, אבל "למעלה מן השמש" - בקנייני העולם הבא שהם דברים רוחניים, שם נוהג "מה" שמשמעותו מיעוט ואין יתרון (עיין קהלת רבה פרשה כ"ח).

והגאון רבי צבי ידידי זצ"ל מטבריה בספרו "ארץ צבי", הוסיף על דברי הגרי"ח שהדבר מרומז במלה "מה" עצמה, שהיא נוטריקון "מעט - הרבה", בכל מקום לפי ענינו.

בדומה לזה, הביא רבנו יוסף חיים זצ"ל בספרו "אדרת אליהו" (שמות לה, כא) דרש נאה על הפסוק "אשר בשמים ממעל ואשר בארץ מתחת" (דברים ד, ח) - בענייני שמים, צריך כל הזמן להביט "ממעל", לשאוף לעלות מעלה אחר מעלה, ואילו בענייני ארץ (ארציות) - "מתחת", לשאוף להוריד ולהיות מתחת למה שנמצא.*

משל נאה כתב על כך הגאון רבנו יוסף חיים זצ"ל בספרו "עוד יוסף חי": לאדם אחד היה בביתו עליית גג שסולם מדרגות הובילו אליה. ביקש האיש לעקור את מדרגות הסולם כדי למנוע מאנשים לעלות הגג, והורה למשרתו לעשות זאת. המשרת שנבער היה, עשה זאת בדרך פשוטה שדרגתה טובה בעיניו. עלה בסולם ועקר את השלש שותחתי, עלה מדרגה נוספת ועקר את זו שותחתי, כך עשה עד שהגיע למעלה. כשעקר בשמחה את המדרגה האחרונה, והגיע לעליית הגג, ישר גבו והזדקף, אך אז נבהל למצוא את עצמו עומד בעליית הגג מבלי אפשרות לרדת מטה! החל איפוא לזעוק לעזרה, ולשמע קריאותיו נחפזו בני הבית, ומשמצאוהו עומד בעליית הגג, שחקו למשבתו ואילפוהו בינה "כדי שיהיה לך איך לרדת, היה עלך לעלות קודם למרומי הסולם, ואז תוך כדי ירידה לעקור את המדרגות מלמעלה עד למטה!". במאמץ משותף ועל ידי חבלים חילצוהו משם בסופו של דבר.

למד הכסיל את הלקח על בשרו, וכשלמחרת היום הורה לו מעסיקו לעקור את שליבות הסולם היורד אל הבאר העמוקה, ידע כיצד עושים זאת! התחיל לרדת בסולם, ועקר את השליבות בדרך ירידתו, בדיוק כפי שהורו לו אמש.

לבסוף הגיע לקרקעית הבור, ועקר בשמחה את השליבה האחרונה - אך אבוי! מצא את עצמו בתחתית הבור העמוק מבלי יכולת לעלות!

שוב קרא וצווח, ושוב נקהלו אנשים ושחקו לסכלותו. התקומם ומחה: "הלא אתם אמרתם לי שכך ראוי לנהוג! אך תואנות אתם מבקשים כדי להקניטני!". אמרו לו: "שוטה! כל דבר - במקומו! סולם המוצב לגג, עוקרים את שליבותיו מלמעלה, אך סולם היורד לבור - עוקרים את שליבותיו מלמטה..."

אף כאן בעולמנו, החכם יודע לכלכל דרכיו ובכל מקום לנהוג לפני עניינו. ברוחניות - להתאוות לעלות מעלה-מעלה, ואילו בגשמיות - להיות ניהן במדת ההסתפקות ולשמוח בחלקו (אוצרותינו).

שרשרת החווה

משה רבינו, הענינו באדם, עומד ושני לוחות העדות בידו. הוא עומד מול חלקים מהעם הידועים לשמצה.

אין שום שכל שיכול לתפוס אפילו קצה קצהו של קדושת הלוחות, ומשה רבינו משליך מידי את הלוחות האלו ושובר אותם תחת ההר. הסיבה לכך היא הברירה הנוראה: אם הלוחות האלו יתקיימו, העם הזה פשוט לא יוכל להתקיים מולם. ואם העם הזה ששיחת צריך להתקיים - הלוחות האלו חייבים להישבר. למרות קדושתם והאמת הצרופה בהם.

אומר המדרש בשמות רבה פרשה מו: "כך עשה משה, אמר: 'אם אין אני משבר את הלוחות, אין לישראל עמידיה'. ברע הנורא הזה משה רבינו מכריע, כדי שהעם הזה, שמצחק כנגדו ועובד עבודה זרה ימשיך להתקיים, הוא שובר את מעשה אלוקים, והקב"ה בכבודו ובעצמו מאשר את השבירה. "אשר שוברת" - ישר כורך ששיברת.

וזאת הראיה הגדולה שהתורה ניתנה לנו, קרוצי חומר החטא, ולא ניתנה למלאכי השרת. והיא חייבת לעבור מדור לדור בכל תנאי, אך מה? היא צריכה להיות מועברת כך שדור המקבלים יוכלו לקבלה.

ולכן אנחנו גלילים לשבר את המוסכמויות החברתיות שקנו שביתה בתוכנו בגלל הרגלי מחשבה והרגשה המושפעים ממוסדות שנגרפו לתוכה, כי המוסכמויות האלו מעכבות אותנו מלהכיר את בנינו ולהתאים את עצמנו אליהם.

(עד כאן מתומלל מתוך הספר המדהים "אבות על בנים" לרב הצדיק אורי זוהר זצ"ל).

כולנו מרגישים שהחינוך של פעם הוא לא החינוך של היום.

התורה הקדושה מועברת אלינו מדור לדור, אנחנו חלק בשרשרת הדורות, וסטייה קטנה תפיל את החוליה שלנו ותנתק אותנו, חלילה, מהשרשרת הארוכה שמתקיימת במסירות נפש של ממש, עד לאבות ולאימהות הקדושים.

כל רצוננו ומהוונו זה לראות את ילדנו ממשיכים את השרשרת בכבוד, בדרך התורה והמצוות בדרך ארץ ומידות טובות. אך נכון, הדור שלנו שונה, הניסיונות גדלים, הבחור קורץ ומפתה, לא נשאר אדישים לכך, לא חכמה לאטום את האוזניים והעיניים ולהתכחש למציאות. הילדה שלך באה אליך עם שאלות, עם רצונות חדשים לבקרים? עם ניסיונות בצניעות או רצונות לטכנולוגיה מתקדמת יותר? אל תתכחשי, אל תתעלמי, זה לא עוזר.

נדר לרמתם, נסתכל על העולם מתוך המבט שלהם. כמו שלהבדיל, משה רבינו עשה, הוא הסתכל בעיניים של עם ישראל שכרגע חטאו, באותו רגע הם לא יכלו לקבל את התורה הקדושה כפי שהיא, כמה שהיא טהורה ואמיתית. יש מעבר. יש את האמת לאמיתה. יש את הקיום של עם ישראל. הוא יותר חשוב כרגע.

זה נכון לגבי כל אחת מאיתנו עד עצם היום הזה. לפעמים עדיף שהילדים פשוט יתקיימו, שיהיה להם דרך ארץ ומידות טובות, שיהיו בני אדם שמקבלים חום ואהבה, בעלי ביטחון עצמי - ולא רק "צדיקים" עושים מצוות כלפי חוץ, העיקר שהשכנים לא ידעו.

תקבלי את הילד שלך איך שהוא, לתורה יש קיום בלב כל אחד, בעיניך את התורה לילד שלך בכלים שלו, שהוא יכול לקבל. ישנם מצבים בחיים שהוא לא יכול לקבל את כל האמת של התורה, וכנראה שגם הקב"ה לא דורש זאת ממנו כרגע. הקב"ה הוא אבא שלנו, הוא לא מלך כועס, הוא אבא אוהב, הוא מעדיף אותנו שמחים ובריאים, ואחר כך שנקיים מתוך אהבה, מצווה קלה כבחמורה. וזה מגיע.

לפעמים הבחון כל כך חשוב לנו ומונהל אותנו, מה יגידו ומה יאמרו השכנים שכל הילדים שלהם משום מה נראים מאוד 'משעממים', כולם בדרך התורה בלי שום מאמץ (כביכול) - ורק אצלנו כל אבא בצבע.

אז מה הם יגידו אם מושי' יעזוב את הישיבה, ומה יאמרו בשידוכים אם שוליה תהיה כמיינר אחר... ובסוף מה יוצא? מהחידודים הכי נחשבים (לילדים שאינם מתאימים להם) - פורקים הכול בלי להסתכל דקה אחורה. ממאיסים עליהם את התורה והמצוות בלי להתכוון. בלי להתאים להם לנפש את התורה הקדושה.

לא עדיף שנשים לב בזמן? שנעביר למסגרות לימוד שמתאמות להם, עם שם פחות טוב, עם קצת יותר עבודת כפיים שמתאים לנשמה של הילד שלך, ששם הוא יפרח וייתן לדברים הטובים שבו להתגלות, שיתן לו ביטחון עצמי ולא רק למה אני לא מצליח כמו כולם לסיים את דף הגמרא... אולי שם הוא ירגיש חיוני ומועיל? וכך הוא לא יצטרך לחפש בחוץ חום ואהבה... הוא יישאר בדרך. אבל בדרך המותאמת לו. מאת השם.

כמוכן שבכל מקרה צריך לעשות דעת תורה, זה לא עצה גורפת לכל המקרים. אבל אנו מדברים כלכלי, על שימת הלב מתוך האמת של אמא, ולא מתוך עיניהם של השכנים.

גם לעם ישראל התורה נשברה מול העיניים, הם לא יכלו לעמוד בה, אבל במשהו אחר כן. עובדה, אנחנו קיימים ומקיימים אותה עד היום.

הקב"ה לא אמר שרק מי שנמצא בתוך הריבוע ומצליח בכל, הוא עבד השם. הפוך - השכר הגדול ניתן על המאמץ! אל תתני למוסכמות החברתית להשכיח ממך ולא לשים לב מה הילד שלך באמת צריך. מה יהיה לו טוב, ומה העיקר בחיים. כי לפעמים זה נהיה מאוחר מידי.

לא נתעלם מבעיות וקשיים, נדרוש מהילדים מה שהם כן יכולים ולא כל הזמן מעבר ליכולת שלהם.. לא צריך לתת להם לחוש תחושות אכזבה תמידיות.. אלא הפוך, הם כל כך טובים בדברים מסוימים, נגדיל אותם, נייקר אותם. ניתן להם הרגשה טובה במה שהם כן מצליחים. גם אם זה שונה ממה שרצינו, זה מה שהשם רוצה! וזה הכי טוב.. נפתח את הריבוע, נשבור את הלוחות. ובעזרת השם, ההכלה הזו לא תיתן להם סיבה לצאת החוצה. שנזכה ליישם.

לרכישת הספר "תוכו רצוף אהבה" מאת מחברת הטור: 0548491930

מוסר עם סיפור

מאת הרב יצחק עמי שליט"א

הדף היומי של השופט האנגלי (ב)

המשפך הספור משבוע שעבר.
תקציר: ספר על יהודי שפגש ע"ד מפרסם בארה"ב שלא משה ידו מהגמרא, ושאלו על מה זה. ההוזהוהו... זה כבר ספור אחר -

בית המשפט - פשוט השופט האנגלי לאולם המפא"ר והמרשים, ופסע במלוא גאונו לעבר כרסת העור, גבוהת המשפנת. כמיטב המסורת הבריטית, היה ראשו מעטר בכובע קשורים שחור, כאלו העולם לא זז קדימה מאות שנים מאז המצאת הקשור הזה לתכשט את ראשי השופטים האנגליים, שעדין ממשיכים להתהדר בו. השופט רב השנים הגביה מבטו מעל משקפיו העגלות דקות המסגרת, שהשתפל לקצה החטם, ותר אחר בעלי הדין. דקות ארכות עין חליפות במסמכים, שדפדף ועלעל הלך ושוב, ובפניהם של התובע והנתבע וסגנוניהם. שני עורכי הדין צעירים ומרצים, התכוננו לאות - פתיחת הדין, כאשר השופט ירים עיניו מה'תיק' בו עין - עיון שנמשך ארך מן הרגיל.

ושבו נשא עיניו איש הקתדרה ממרום שבתו את עיניו אל היושבים מולו ולתחתיו, על ספסלי הנדונים ועורכי דים, ושוב העתיק עיניו ל'תיק'. ולפתע ירה את השאלה: האם שני המתדנים יהודים?

אני מיצא יהודי - הצהיר מידענו עורך הדין 'מאיר'.
וגם אני מיצא יהודי - נענה אחריו עורך הדין של הנתבע.

השופט כעפעפ בגרונו. ושאל האם גם עורכי הדין, שניהם, הם יהודים?
שאלות על הרקע האיש של העומדים בדין, כתובעים וכתובעים וכסגנונים, אינן מקבלות כלל בערכאות המשפט של הממלכה האנגלית. בצדק ניצת בלבו של 'מאיר' החשש, שמה השופט, אשר לפי גילו ומראהו לא יתמיד בישיבתו בבית המשפט, יערב שקולים זרים בדיני המשפט.

כבוד השופט אמר 'מאיר' מידענו, אני עורך דין יהודי, המיצא תובע יהודי. אבל... מחובתן להבהיר ולהצהיר, פי נושא הדין העומד לפני בית המשפט הוא העקב, הנסבות האישיות שלי ושל מרשי אינן רלוונטיות כלל וכלל לגבי הדין המשפטי...! עורך דינו של הנתבע לא נראה מטבד כלל. בהפעה שלוה, וללא כל תוספת הסבר

והנמקה השיב קצרות: לא, כבוד השופט, אינני יהודי.
גם עתה לא גלה השופט מהרהורי לבו, והוא העביר את הדין לפסיו המשפטיים. מאיר הציג את נמוקיו לתביעה. עמיתו למקצוע נמק את טעונו לדחות את התביעה. השופט הציג שאלות לזה ולזה. בקש הבהרות דרש הוכחות, סדר לפני הצדדים את התביעה ואת הדחיה, ושקע בהרהורים ממשכים, שהותירו די זמן למתדנים ועורכי דינים להתדון שנית ביניהם.

אציע לעורכי הדין המכבדים להופיע בלשכתי בעוד כרבע שעה סכם השופט בלא שהמתין לתשובתם. השופט הלישי ישב והמתין בסבלנות אנגלית בלשכתו. להיפסם של שני עורכי הדין, היהודי והלא יהודי שיצגו תובע ונתבע יהודיים. כל נסיון מקדם של עורכי הדין לנחש מהו רוצה מהם המשפטן הזקן העלה תהו. ומשנכנסו ללשכתו, עקף השופט גונו נימוסין מקבילים ובקש מהם לשבת.

אינני מבין מדוע שני יהודים אשר יש להם דין ודברים בנושא שהשלחן ערוך שלהם קובע בו מסמרות זהב מה הם באים אלי...?

השנים נאלמו דם. ופלא היה בעיניהם. היתכן האם איננהם שומעים נכונה? השופט אדוארד ל. בנס של ל. ונכדם של ג. ל. - אנגלים חתומי יחוס מדורות. מה קורה כאן?! והשופט שבע הימים הבין היטב את פשר האלם והדום. הניח להם דקת שתיקה ארפה להרהר בתעלומה לנסות לפענחה ללא הצלחה. ואמר: לכן קראתי אתכם ללשפתי, ולא דברתי מעל דוכן המשפט, שכן מה שאני אומר לכם הוא מחוץ לפרוטוקול, כמובן. כאדם בא בימים, כאיש הגון שלא המר מעולם על חוש הצדק, חשתי חובה לומר לכם את דעתי האישית... ואני מדגיש האישית!

ובעוד לא נתקה תבה מפיות העורכי הדין, הסיר השופט את עטרת ראשו ונותר גלוי קדקוד, ללא כובע שרד. משמע רמז להם כי אדם מן השורה הוא, ולא שופט על דוכנו. והוא המשיך ופרש דבריו, והפעם באחת, רכך את שפתו והמתיקה כפישתו רעים להתרועע:

שמועו, ידידי הצעירים, כל ימי הייתי מצטער אימתי יגיעו אלי שני יהודים ויתדונו על נושא 'חזקה'. אמרתי "מצטער" וכונתי במרכאות כפולות. ידעתי תמיד כי שני יהודים, לפחות אלה שאני מזהה כיהודים, כאשר יתדונו על 'חזקה' בודאי יתדונו לפני השלחן ערוך שלהם...
הגע של חלשה נפלה על השופט אדוארד הישיש, נשם כמתאוש ואוגר כח מחדש, וספר להם בארצה ובמתינות את שארע עמו בשחרית ימיו. פסטודנט באוקספורד... המשך א"ה בשבוע הבא

שמירת הלשון

להקור ולדרוש אזרות מועמד לשותפות

נשאלתי מאת יהודי יקר שמחפש עובד מסור ונאמן לעסק שבבעלותו, והציעו לו אדם מסוים, האם מותר לשאול ולברר אודותיו?
תשובה: מותר ואף נכון מאוד לחקור על אמינותו של אדם שרוצה להעסיקו, כדי שלא יבוא לידי הפסד. ועוד שאם לא יעשה כן יכול לבוא על ידי זה למצה ומריבה ח"ו, והתורה הקדושה כל תניבותיה שלום. וכן אם אדם רוצה להכניס שותף לעסקו או להשתדך עם משפחה מסוימת או לשכור אומן למלאכתו, כגון: נגר, רופא שיניים, מוסכניק וכיו"ב, מותר לו לברר ולחקור אודותו, גם אם לא שמע עליהם עד עתה שום רעה. ואף שיכתן שהנשאל יספר דברי גנאי על אותו שמבררים עליו, אף על פי כן מותר לדרוש ולחקור אצל אנשים על מהותו וענייניו, מפני שכונת השואל היא לתועלת בלבד, למנוע מעצמו נזק ומריבה בעתיד.

ומכל מקום צריך שיתקיימו התנאים הבאים: א. שיסביר לנשאל שהוא חוקר ושואל לעומת ולא מפני שמתכוון לגנותו. ב. שיזהר לא לקבל את הדברים ששומע כאמת מוחלטת, אלא רק יחוש להם כדי להמנע מנזק או הפסד. ג. שלא יברר אצל מי ששונא את זה שמברר אודותיו. וכן אין לברר על אומן אצל מי שעוסק באותו מקצוע, אף שאינו שונאו, כיון שעלול לדבר בגנותו. ד. שיכוון השואל לתועלת דהיינו לסלק הנזק מעליו.

וכן הנשאל אף על פי שמצוה חובה עליו עליו לענות לשואל, מכל מקום צריך להשיב לו לתנאים הבאים: א. שישונו רק לתועלת (ולא מצד שנאה אישית וכדומה). ב. יתבונן היטב את דבריו עשויים להביא תועלת (שאם יודע שהשואל יכנס לשותפות וכדומה למרות אזרתו אסור לספר). ב. להתבונן היטב שמה שבא לספר בודאי הוא רע, ולא רק נראה רע. ג. שלא יגרום הסיפור נזק נוסף למי שמבררים אודותיו, אלא רק ימנע את ההשתתפות או השידוך עימו. ד. לדייק בפרטים ולא להוסיף דברים שאינם. ה. אם יש דרך אחרת למנוע מההשתתפות מבלי לספר בגנות המועמד, עליו לבחור באפשרות זו.

ו. אם הוא מכיר את השואל שיפרסם את הגנות, או שיאמר אחר כך לזה שברירו אודותיו 'פלוגי סיפר עליך כך וכך', אסור לנשאל לספר לו. ז. אם לא ראה את המעשה בעצמו אלא רק שמע מאחר, יאמר כך שמעתי עליו (חפץ חיים הל' לשון הרע כלל ד' הל' י"א. הל' רכילות כלל תשיעי הל' א' ב', ובבאר מים חיים שם). ניתן לשמוע חיזוק קצר (כדקה וחצי) מדי יום ביומו בהלכות שמירת הלשון, בטל: 069-2222-077 שלווחה 3 ואח"כ הקש 1.

פניי הדף היומי

מאת הרב ד"ר מרדכי וסאי שליט"א

מתי אפשר למנות שליח לקיום מצוה

משוי שליח במילתא דקימא קמיה (נדרים דף יב.)

בסוגינתו מבוארים דיני שליחות, באלו מקרים אדם יכול למנות שליח במקומו ואחד מדיני שליחות הוא שאי אפשר למנות שליח על דבר שכעת אינו נמצא בעולם ודין נוסף שאינו יכול למנות שליח על דבר שאתה לא יכול לעשות. והנה נהוג היום בחנויות פירות וירקות שיש להם השגחה על ההפרשת תרומות ומעשרות ובעלי החנויות ממנים את משגיחי הכשרות להיות שליחים שלכם להפריש תרומות ומעשרות מהפירות והירקות שברשו תם, ולכאורה כיצד יכולים למנות שליחים על פירות שעדיין לא הגיעו לחנות ואפילו בעלי החנויות לא יכולים להפריש ממצב כזה ודבר שהמשאל אינו יכול לעשותו אינו יכול למנות שליח על כך.

ובשו"ת מהרי"ט (חושן משפט סימן כג) יישב שדין זה נאמר דוקא כשהבעלים מינו שליח מבלי לפרש לו ששליחותו גם על דברים שעדיין לא באו לעולם אבל היכן שמפרש מועילה השליחות ובספר מרכבת מדינת חידש שאם עושה את המינוי בכתב מועיל אפילו על דברים שלא באו לעולם, ובספר חכמת אדם מבואר שאם מדובר על איסור דרבנן אפשר למנות שליח על דבר שלא בא לעולם ולכן כיוון שדין הפרשת תרומות ומעשרות בזמנינו הוא מדרבנן אפשר להקל בשליחות כזו.

וכן אנו מוצאים בדברי הפוסקים על מה שנהגו כמה מאנשי חו"ל שרוצים לקיים מצוות שאפשר לקיימם רק בארץ כגון הפרשת מתנות כהונה לאחר ששוחטים בהמות שמוכר בשולחן ערוך (יורה דעה סימן א) שיש מי שאומר שמצוה זו שייכת דווקא בארץ ישראל והעיר הכרתית ופלתי שהיות והבעלים שנמצאים בחו"ל אינם יכולים לקיים מצוה זו ואם כך האין יכולים למנות שליח שיקנו להם בהמות ויפרישו מהם מתנות כהונה לכהנים (אבן העזר סימן מו) אמנם החקרי לב ופוסקים נוספים יישבו שכל שאין חיסרון אצל הבעלים במהות החיוב אלא החיסרון בסיבה התלויה במציאות שהיא נמצא היריחוק מקום אמנם פלוטטציה יכול להגיע אין זה מעכב בשליחות וכפי שאנו מוצאים לגבי קידושין וגירושין בבעל שנמצא בחו"ל ורוצה לקדש אישה הנמצאת בארץ ישראל שיכול למנות שליח, והגאון רבינו יוסף חיים כתב בספרו רב ברכות כתב שאפשר לחלק שלקדש או לגרש אישה הוא יכול גם בחו"ל אבל מתנות כהונה שייך דוקא בארץ ישראל אמנם למעשה גם הוא העלה שאפשר ומועיל למנות שליח להפריש מתנות כהונה בארץ ישראל.

שבת שלום

ניתן להזמין לשיעורי תורה / אופרה ברחבי הארץ רבנים מכולל "יביע אומר" 03-8000770

גור המידע לע"נ ר' מנשה בן רחל ז"ל ולע"נ שושנה מזהין בת זיוה ע"ה

בתרומה של 250 ש"ח אתם שותפים בהפצת העלון ב:20,000 עותקים